

Az emlékezés viszontagságai

Lapunk *Kapcsolatok* oldalán – április 13-án – jelent meg Péter László írása: „Hont Ferenc a mérlegen” címmel, amelyre Hont Ferenc unokája az alábbi-akban reagált:

Budapesten élek, nem laktam soha máshol. Mégis van egy város az országban, amelyről kisgyerekkorom óta tudom: közöm van hozzá. Szeged neve, látványa emlékek kavargását indítja el. Az első találkozás József Attilával. Dedicáció a friss kötetben. „Kemény kézzorítással”. A Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiuma. Cikkek, tanulmányok, folyóiratok: naiv lázas tervek egy új világról. Juhász Gyula pártfogó figyelmé. Falukutatás és szervezkedés a Munkásotthonban. „Házi újság”, broszúrák, röplapok, lebukás. A letartóztatottakat gúzsba kötik, és gumibottal verik a talpukat, de nem kópnek a fiatalokra. Az egyik központi figura Buday György. Sikerkül elcsábítani a metszetek mellől a színházi látvány világába is. Színpadképeit fűzetbe kötve a kollégium adja ki. Az irodalomtörténész Baróti Dezső, akinek érdekében később újra Szegedre kell utazni. Itt sárgul a Szeged Városi Bíróság rideg értesítése 1957-ből. Radnóti szelíd vonásai. A névre szóló vers mint örök emlék. „Dramatörténet épül benne, ujszempontru és / ötkötetes, azt vacsorázza.” A nagy álom: százak játsszák az Ember Tragédiáját a fogadalmi templom előtt. Az ötlet fölvetésekor Somogyi polgármester hajdúként kiált. Holtzer Dániel és Róth Vilma elmosódó arcképe. Életüket a királyi Magyarországon megvédeni nem tartotta érdemesnek.

Nem az én emlékeim, a nagyapámé. A Tisza-partjára érve a jelen idő csúszik ki talpam alól, és látogatásom célja legyen bármennyire is hétköznapi – minden esetben különös és meghatározó élményekkel távozom. Amikor pedig emlékezni hívnak, még erősebb érzések repítenek születésem előtti életem történései közé. Idén áprilisban született száz éve nagyapám, Hont Ferenc. Ebből az alkalmából Szeged város emléktábla állítását határozta el, melynek avatására én is hivatalos voltam. Szokványosnak tekinthető múltba révedéséből a jelen köztársaság felé fordított szemmel. A megemlékezés előtt az Ifjúsági Kereszténydemokrata Szövetség nevű fantomszervezet valóságos képviselői tartottak sajtótájékoztatót, ahol is a „lopakodó sztálinizmus” megnyilvánulásának neveztek az ünnepséget.

Keserűségembe csodálkozás is vegyült. Azt már saját tapasztalomból tudom, hogy legújabb fejlesztésű ifjú politikusaink maguktól még az ostobaságra sem képesek. Manapság a nyilatkozók nemigen olvasnak, és az olvasók többnyire nem nyilatkoznak. Sejtelmem sem volt, hogy a fiatal kereszténydemokraták mire alapozzák állításait. A választ a Dél-magyarország másnapján számában találtam meg, az ebben található olvasói levél képezte a lopakodó elmebaj alapját.

A szkerotikus tünetekről árulkodó iromány szerzője, Péter László arról számol be, hogy annak idején ugyan nekrológot írt nagyapámról, és egyik kezdeményezője volt, hogy utcát nevezzenek el róla, és e tetteit – ha jól értem – máig rendben valóan tartja, most mégis határozottan ellenzi, hogy Hont Ferenc munkásságát a Dóm téren emléktábla örökítse meg, mondván bűnei az ilyen fokú tiszteletadásra méltatlanná teszik. Ahhoz tényleg ifjú kereszténydemokratának kell lennünk, vagy más módon tendenciózusnak a tudathasadásig, hogy ebből az okfejtésből értelmet tudjunk kihámozni. Mert vagy bűnös valaki, és ebben az esetben utcát sem érdemel, vagy nem az, akkor viszont miért nem lehetne születésének századik évfordulóján tiszteltetés emléktáblát állítani senki által kétségtelen nem vont érdemei elismeréséért?

Nem tévedhetek nagyot, ha azt

állítom, hogy a kifakadásnak egészen mások a mozgatórugói, mint a nyakatekert érvelésből kitetszik. Nagyapám kommunista volt. Kommunista volt már a húszas évektől kezdve, s maradt haláláig. Maradt haláláig annak ellenére, hogy övéi egészen más előadást vittek színre, mint amiről a két világháború között álmódott, de ennek az új darabnak sem írója, sem dramaturgia, sem rendezője nem volt. Nem volt még statisza sem a politikai színpadán, hiszen nem politikus volt, hanem színházi lény, s ha a tágabb közösség emlékezik rá, hát ezért emlékezik.

Hont Ferenc

Fotó: DM/DV

Már amennyiben az emlékezésbe nem zavarna bele a hirtelen kellemetlenné váló politikai elkötettség, ami Péter László huszonöt évvel ezelőtti méltató sorainak megjelenésekor (egyébként saját cikkeire is rosszul emlékszik, mert nem nekrológ volt, hanem visszaemlékezés nagyapám születésének 75. évfordulójának alkalmából) még nem számított problémának. Azóta némileg változtak az idők, csak a túllihegők buzgalma maradt változatlan, ezért ürügyet kellett találni az egykori laudációtól való elhatárolódásra, legalábbis árnyalására. Olyan bűnökre volt szükség, amelyekkel Péter László állhat elő.

A képzeletbeli „bűnlajstromon az első helyen áll” egy levél, amelyben nagyapám állítólag Rákosinál „árulkodott vértlen kortársaira”, és ennek valami nehezen kibogozható módon még Balázs Béla halálához is köze van. Szerény biológiai ismereteim szerint viszont senki sem halhat bele olyan levélbe, amely halála után két hónappal íródik. Ugyanis valóban létezik egy Rákosihoz címzett levél, amelyben a kor összes szófordulata, nyomora és elvetlensége föllelhető, de név történetesen egy sem. Közvetlen előzménye pedig az volt, hogy megírása előtt egy nappal – 1949. július 23-án (Balázs Béla május 17-én hunyt el) – a Szabad Nép vezércikkében ítélte el nagyapámat, ami akkoriban igen gyors kimenegetél és baljós végzetű főtárgyalást jelentett. Nem sokkal vagyunk Rajkék letartóztatása után, és apám ekkor még nincs egyéves, ennek ellenére nem akarom a védekező sorokat az egyetlen lehetséges és tisztességes magartásként beállítani – bár ismétlem: Hont Ferenc sem akkor, sem később nem jelentett senkiről – de bűnként fölhányorgatni ritka aljas és csomány cselekedet.

A tisztánlátás kedvéért kénytelen voltam utánanézni a Balázs Bélaival való összefüggésnek is, mert az elmúlt héten három hónapja született fiam dolgai helyett huszonnyolc éve halott nagyapám ügyeivel kellett foglalkoznom, de az mifelénk lassan természetes, hogy a vádaskodásból sohasem a vádaskodóknak származik munkájuk. A föllelhető adatok szerint ez is pontosan fordítva történt, mint ahogyan Péter László állítja (hiszi). 1948-ban Balázs Béla Rákosihoz fordult – a levél megtalálható a Balázs-hagyatékban (MTA Kézirattár) – nagyobb szerepet

dáchoz” – gründolási hajlamát többen szemére vetik, de bírálói is elismerik, hogy a Madách téren sikerszínház született, néhány korszakos jelentőségű bemutatóval. Ennyit arról, hogy hirtelen túl sok tisztséget „kapott” egyszerre, mintha a saját szakmájában való tevékenykedés párt- és állami kegy lett volna, és mintha én azt hánytorgatnám föl Péter Lászlónak, hogy az ötvenes években huszonévesen, komoly szakmai előélet és tapasztalatok nélkül két múzeum igazgatójává is kinevezték. Rákosiék hatalomra kerülése után az elvakult sztálinisták elkezdik mindenhonnan kiszorítani, előbb a Madáchot veszik el, majd a főiskolát filmgyárral, és a nem túl fontos Ifjúsági Színház élére helyezik, hogy aztán Kádár, Kállai, Újhelyi és mások letartóztatása után onnét is kirúgják. 1951-ben az elvakult sztálinista gyakorlatilag nyomorog. A család az Ortutayék által folyósított kölcsönökből él, nagyapám hosszú, elkeseredett levelekben kéri Révait, hogy legalább a főiskolán megtartott óráinak díját fizessék ki. Ez idő tájt Péter László is sűrű levelezést folytat a Rákosi-kor kulturális életének teljhatalmú irányítójával: különféle tanulmányait ajánlgatja szíves figyelmébe, és többek közt igyekszik elérni, hogy a felszabadulás tizedik évfordulóján Révai József legyen az ünnepi szónok Szegeden. Ezt sem neheztelőleg mondom, csak nem értem, hogy Péter László miféle erkölcsi-szellemi magaslátról osztogatja megfélembreztető ítéleteit. Megjegyzem, ez infallibilitás már akkor sem állt jól, mikor Juhász Gyula néhány versét nem szerkesztette be a költő kötetébe, mondván sértenék a „szomszéd népek érzéseit”, és szokott fölnyíval annyit fűzött hozzá, hogy e költemények „művészi tekintetben sem érnek föl Juhász Gyula költői alkotásainak színvonalára”. Péter László minden esetben úgy nyilatkozik, mintha ő lenne a Dél-Alföld egyetlen vitathatatlan tekintélye.

Azonban memóriája többször is megalapozott. Hont Ferenc 1957-ben nem vett részt lázadó írók, művészek megfigyelésében, bár lehet, hogy Péter Lászlóval – mint meséli – goromba volt, de ez sem biztos, hiszen huszonöt éve még egészen máshogy emlékezett találkozásukra. De azt hiszem, ez mindegy is. Ami lényeges, hogy nagyapámnak a Kádár-korban is az egyetlen valóban fontos (bár inkább számára fontos) tisztsége annak a Színházi Intézetnek az igazgatója volt, amelyet még ő alapított. Ez az intézmény is működik mind a mai napig, Péter László tudhatja jól, hiszen nem rég anyagi támogatásukat kérte egy általa szerkesztendő kiadványhoz, amelyben nagyapám korai írásából válogatna. E jellelmórisai eközben bőszen ellenzi, hogy Hont Ferencnek emléktáblája legyen az „istenek csarnokában”, ráadásul közvetlenül Pázmány mellett.

Csakhogy én nem hiszek az istenek csarnokában. Az emberekben hiszek, akiknek hibáik, gyarlóságai is vannak. Mondjuk, Pázmány emberi tökéletességéről a korabeli protestánsok tudnának színes adalékokkal szolgálni, de ez sem homályosítja el a nagyszombati egyetemalapítást, írásainak máig ható elevenségét. Ahogy Ilyésről, Németh Lászlóról, Zek Zoltánról és a többiekről sem megalkuvásai tanúskodnak, hanem a műveik. Nem teljesen értem, hogy az egyebekben büntetlen rendszerűség miért éppen Hont Ferencnél lett szempont, és miért Szegeden.

Budapesten élek, Szegeden nem laktam soha. Mégis úgy érzem, ehhez a városhoz közöm van. Kívánom Szegednek, hogy a most tiltakozó ifjak érdemei legyenek olyan dúsak, hogy emellett eltörpüljenek nagyapám tettei. És nem kívánom e fiatal túlbuzgóknak, hogy elvakultságukat évtizedek múltán olvassák fejükrre.

HONT LÁSZLÓ,
BUDAPEST

AZ ÜGYVÉD VÁLASZOL

Dr. Juhász György

Használati jogosultság – haszonélvezeti jog mellett

Tisztelt Ügyvéd Úr!

Van a családomban egy ház, ami fele-fele arányban a testvéremé és az enyém. Szüleink haszonélvezeti joga volt rajta. Eddig édesapám és a testvérem családja lakott benne. Fél éve édesapám meghalt. Édesanyám soha nem élt ott, de természetesen a haszonélvezete megmaradt. Jelenleg a testvéremék használják az egész házat, de sem anyáknak, sem nekem nem fizetnek egy fillért sem. Azt tudom, hogy édesanyám mint haszonélvező jogosult lenne beköltözni, de öcsémnek semmivel nincs több joga a házhoz, mint nekem. Beköltözhet-e a házba vagy kérhetek-e a fele után bérleti díjat a testvéremtől?

Tisztelt Olvasó!

A Polgári Törvénykönyv 157. § (1) bekezdése értelmében a haszonélvező jogosult a más személy tulajdonában álló dolgot birtokában tartani, használni és hasznait szedni. Ugyanezen szakasz (2) bekezdése szerint a haszonélvezeti jog fennállása alatt a tulajdonos a birtoklás, a használat és a hasznok szedésének jogát csak annyiban gyakorolhatja, amennyiben a haszonélvező e jogokkal nem él. A 159. § (1) alapján a haszonélvező a haszonélvezeti jogot nem ruházhatja át, de annak gyakorlását átengedheti. Ellenérték fejében a haszonélvezeti jog gyakorlását csak akkor lehet átengedni, ha a tulajdonos – azonos feltételek mellett – a dolog használatára nem tart igényt.

Összegezve és értelmezve a fenti törvényi rendelkezéseket, a válasz édesanyjuk szándékától, nyilatkozatától függ. Ha édesanyjuk haszonélvezeti jogának gyakorlását ellenérték nélkül, szívességből testvéremék és családjának engedte át, akkor ön mint rész tulajdonos ez ellen nem tehet semmit. Ebben az esetben használati jogosultságuk a haszonélvezeti jogból származik, legalábbis az ön tulajdoni hányada tekintetében. Más a helyzet, ha édesanyjuk nem engedte át a haszonélvezeti jog gyakorlását, hanem csak egyszerűen azzal nem él. Ekkor az ingatlan használatának joga önöket mint tulajdonos-

társakat illeti meg. A közös tulajdon szabályai szerint a tulajdonosok mindegyike jogosult a dolog birtoklására és használatára; e jogot azonban az egyik tulajdonostárs sem gyakorolhatja a többiek jogainak és a dologhoz fűződő törvényes érdekeinek sérelmére. Ön tehát elméletileg be is költözhetne az ingatlan felébe. Ha ez technikailag nem oldható meg, vagy egyéb okból egyikük sem kívánja, akkor testvére az ingatlan fele után használati díjat köteles önnek fizetni. A használati díj mértéke nagyságrendileg megegyezik azzal, amennyi a bérleti díj lenne. Fél házrés esetén értelemszerűen annak a fele. Testvére tehát a ház felét tulajdonosként, a másik felét pedig használati díj ellenében birtokolhatja.

Elméletileg ön kérheti a közös tulajdon megszüntetését is. Ennek részleteiről már korábban többször írtam. Az egy másik kérdés, hogy milyen értéket képvisel egy haszonélvezeti joggal terhelt tulajdoni hányad. Ha hosszabb távon is testvére családja szeretné lakni a házat, akkor véleményem szerint az lenne a legjobb megoldás, ha egy méltányos összegért – akár banki kölcsön segítségével – megváltaná az ön részét. Ehhez persze édesanyjuk mint haszonélvező hozzájárulása is szükség lehet, különösen akkor, ha maga az ingatlan lenne a hitel fedezete.

A fábiánsebestyéni jegyző az állatmérgezésről

Lapjuk április 19-i számában cikket jelentettek meg Fábiánsebestyénben történt vélt vagy valós állatmérgezéses eset(ek)ről. Bátran állíthatom, hogy cikkük írójának szándéka nem arra irányult, hogy az elpusztult állatok iránt részvényt keltsen, és nem indított senkit arra, hogy jobban bánjon háziállataival és tisztelje az állatok életét. Úgy vélem, hogy a falu közösségének besározása, egy egész település rossz hírének keltése nem szolgálta az állatvédők céljait sem.

Akkor, amikor már az emberi élet értékét könyörület nélkül kilométerekben és forintokban mérik, akkor nyolc kutya és három macska pusztulását hallva már kevesen kápiák fel a fejüket. Nem állítom, hogy ez helyes, csak azt, hogy ez a szomorú valóság: a többség súlyosabb gondokkal küzd. A cikk megjelenése előtt újságírójuk megkérdte a település polgármesterét, hogy történt-e a faluban valami nagy dolog, valami olyan beruházás, amiről érdemes írni. Nagy beruházással nem tudunk szolgálni. Azt pedig már régen elfogadtuk, hogy a település lakóinak küzdelme nem nagy dolog és nem méltó arra, hogy az újság foglalkozzon vele. Azt is tudomásul vettük már – kicsit talán nehezebben –, hogy a község tisztességes, a mindennapi gondokat makacs akarással, csöndes virtussal túlélő lakosa méltatlan arra, hogy akár csak egy sorban is elismerést nyerjen. Egyet azonban nem akarok és nem fogok tudni elfogadni: azt sugallják, a Fábiánsebestyénen élők lövöldöznek és állatokat mérgeznek, egyebet erről a faluról nem érdemes tudni. Nem kívánom tagadni, hogy először felháborodtam a közösségünket ért támadás miatt, de mára már csak az elkeseredés és a kérdés maradt: csak a rossz szomszédok vitájáról érdemes írni? Vajon tényleg idáig sülyedtünk mi mindannyian? Még bízom benne, hogy nem, nem, „csak azért is” nem.

DR. TÓTH FLÓRIÁN, FÁBIÁNSEBESTYÉN KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZAT JEGYZŐJE ÉS AZ ÖNÖK HŰSÉGES OLVASÓJA

Csupán két apró megjegyzés a jegyző úr által leírtakhoz.

1. Ön bátran állítja, hogy kollégánk szándéka nem a részvételtetés volt az elpusztult állatok iránt. De, az volt a szándéka, és nem a falu besározása.

2. Azt állítja, hogy lapunk egyébként egy sorra sem méltatja a települést, csupán azt sugallja, hogy ott lövöldöznek, macskákat irtanak. Csak az elmúlt lapoztam vissza. Beszámoltunk arról, hogy Fábiánsebestyénen nemzetközi fogathajtó verseny volt. Egy másik cikkben egy helybéli diák a vidéki buszmegállóról fejtette ki véleményét. A harmadikban arról szövegtünk, hogy a megszűnő eperjesi iskola tanulóinak egy része ide fog járni szeptembertől. A negyedikben a zöldkommandó megyei akciójának eredményéről tudósítottunk. Ebből kiderült, hogy a fábiánsebestyéni kiszippantott szennyvizet a szemétteltelepre nyomtatják ki szabálytalanul. A megyei másodosztályban focizó csapat mérkőzéséről szóló rövid beszámolókat ne is említsük. Tisztelettel:

V. FEKETE SÁNDOR FŐSZERKESZTŐ-HELYETTES